

ՏԱՍՆ ԵՒ ԻՆՆԵՐՈՐՏԱՐԻ

Տարեկան գինը 10 ռուբլի, կես տարվանը 6 ռուբլի:
Մասնական համարները 7 կոպեկով:

Թիֆլիսում գրվում են միմյանի խմբագրատան մէջ:

Մեր հասցեն. Тифлисъ. Редакция «Мшакъ».

կամ Tiflis, Rédaction «Mschak».

ՄՇԱԿ

Խմբագրութիւնը բաց է առաւօտեան 10—2 ժամ
(բացի հիւրանի և տօն օրերէն):

Յայտարարութիւն ընդունվում է անմիջապէս:

Յայտարարութիւնների համար վճարում են
իրաւանիւր բառին 2 կոպէկ:

ԱՌԱՋԻՎԱՅ 1892 ԹԻՎԱՆԻՆ

ՄՇԱԿ

20-րդ ՏԱՐԻ

20-րդ ՏԱՐԻ

ԴՐԱՎՈՐԱԿԱՆ ԵՒ ՔԱՂԱՔԱՎԱՆ ԼՐԱԴԻՐ

Կը հրատարակի Թիֆլիսում, նոյն դիրքով և նոյն պրօգրամայով: Մենք կը ստանանք սեփական շնորհակալութիւններ:
«ՄՇԱԿ» տարեկան գինը 10 ռուբլի է, տասն և մէկ և տասն ամսականը՝ 9 ռ., ինն և ութ ամսականը՝ 8 ռ., յոթ ամսականը՝ 7 ռ., վեց ամսականը՝ 6 ռ., հինգ ամսականը՝ 5 ռ., չորս ամսականը՝ 4 ռ., երեք ամսականը՝ 3 ռ., երկու ամսականը՝ 2 ռ., մի ամսականը՝ 1 ռուբլի:
Գրվել «ՄՇԱԿ» կարելի է ԽՊՏԱԳՐԱՏԱՆԸ (Բարձրագոյն և Բարձրագոյն փողոցների անկիւնում, Թամաշիկի տանը):
Կայսերական ուրիշ քաղաքներէ «ՄՇԱԿ» գրվելու համար պէտք է գիտնել հետեւեալ հասցէով. ТИФЛИСЪ, Редакция газеты «МШАКЪ», իսկ արտասահմանից. Tiflis, Rédaction du journal arménien «MSCHAK»:
Յայտարարութիւններ ընդունվում են թէ հայերէն, թէ ռուսերէն և թէ օտար լեզուներով: Զատին վճարվում է 2 կոպէկ:
«Մշակի» առաջին երեսի վրա մասնաւոր յայտարարութիւններ չեն տպագրվում, այլ տպագրվում են միմյանի լրագրիւրների յայտարարութիւնները, մասնաւորապէս և պաշտօնական հաստատութիւնների յայտարարութիւնները, որոնց համար կրկնակի է վճարվում: Մասնաւորապէս տպագրելը առաջին երեսի վրա արժէ 4 ռուբլի, իսկ 2 րդ և 3-րդ երեսի վրա՝ 2 ռուբլի:
Խմբագր-հրատարակող ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ВЫСОЧАЙШЕ УТВЕРЖДЕННЫЙ,

подъ предсѣдательствомъ Его Императорскаго Высочества Наслѣдника Цесаревича,

ОСОБЫЙ КОМИТЕТЪ.

Денежныя пожертвования, предоставляемыя въ распоряженіе состоящаго подъ предсѣдательствомъ Его Императорскаго Высочества Наслѣдника Цесаревича Особого Комитета для помощи нуждающимся въ мѣстностяхъ, постигнутыхъ неурожаемъ, а также заявляющія о желаніи жертвовать въ пользу нуждающихся хлѣбомъ (зерномъ и мукою) принимаются въ помѣщеніи Кабинета Его Императорскаго Величества, у Аничкова моста, отъ 10 час. утра до 2 час. дня, ежедневно, за исключеніемъ дней неприсутственныхъ. Пожертвования отъ иногородныхъ слѣдуетъ адресовать: въ С.-Петербургъ, въ Высочайше утвержденный подъ предсѣдательствомъ Его Императорскаго Высочества Наслѣдника Цесаревича Особый Комитетъ.

3—3

ԱՍՏՄԱՆԱԳՈՅԺ

Համազասկ Գրական

Օ Ր Ե Լ Ի

Սօյախակայա փողոց, սեփական տանը №14—16

ԸՆԴՈՒՆՈՒՄ Է ՀԻՒԱՆԴՆԵՐԻՆ } առաւօտեան 8 ժամից մինչև 10 ժ.
ԿԻՐԱԿԻ և տօն օրերին առաւօտեան 8 ժամից մինչև 2 ժամ կէսօրից յետոյ: 2—150

ԲՈՎԱՆԴԱԿՈՒԹԻՒՆ

Բաց նամակ Թիֆլիսի թեմի ընտրողներին.—
Ներքին ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Տեղեկագիր Գէորգեան հոգևոր ձեռնարանի. Հայը իբրեւ այգեգործ տարր Երևանեան նահանգում. Նամակ խմբագրին. Ներքին լուրեր.—ԱՐՏԱԲԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ. Պարիզի «Temps» լրագրի անկումը. Արտաքին լուրեր.—ՇԵՆԱԳԻՐՆԵՐ.—ԲՈՐՍՍ.—ՅԱՅՏԱՐԱՐՈՒԹԻՒՆՆԵՐ.—ԲԱՆԱՍԻՐԱԿԱՆ. Անարկտիկ:

ԲԱՅ ՆԱՄԱԿ ԹԻՖԼԻՍԻ ԹԵՄԻ ԸՆԴՈՒՆՆԵՐԻՆ

Որովհետև շուտով լինելու են Թիֆլիսի կաթողիկոսական պատգամաւորի ընտրութիւնները, և պարտաւորութիւն են համարում բացարձակապէս յայտնել տպագրական խօսքի միջոցով, որ եւ ուղղակի կը գնեմ իմ թեկնածութիւնը, որպէս Թիֆլիսի թեմի թեմական պատգամաւորի:

և առաջարկում եմ այն բոլոր եկեղեցական ընտրողներին, որոնք համակրում են թէ իմ 25 տարեկան գրական գործունէութեանը և թէ «Մշակի» զոյգութեան 19 տարեկան թաղանթում դաւանած սկզբունքներին, ինչ որ է թուս: Ուրիշ կողմից անհրաժեշտ եմ համարում բացատրել այստեղ և մի այլ հանգամանք: Թիֆլիսում հանդես են եկել անձինք, որոնք թէև երբեք չեն համակրել իմ ուղղութեանը, բայց իրանք թեմական պատգամաւոր ընտրվելու համար աշխատում են այժմ, բայց իրանց կուսակցութեանը պատկանող ձայները, վաստակել նոր ձայներ, և այդ նպատակով ջանում են համոզել հասարակաց կարծիքը որ իրանք իբր թէ համակրում են իմ դաւանած երկարամեայ սկզբունքներին: Հրապարակապէս յայտնում եմ, որ եւ ամենին համարալի չեմ այդ անձանց հետ, երբեք ձեռք ձեռքի տուած չեմ ընթանայ նրանց հետ, այլ ընդհակառակն:

անպայման պարտաւորութիւնս կը համարեմ գնել իմ քուէտուփը նրանց քուէտուփի դէմ և տոկոսութեամբ միջեւ նրանց հետ:

ԳՐԻԳՈՐ ԱՐԾՐՈՒՆԻ

ՆԵՐՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՏԵՂԵԿԱԳԻՐ ԳԵՈՐԳԵԱՆ ՀՈԳԵՐՈՐ ձԵՄԱՐԱՆԻ

«Արարատի» վերջին համարում տպագրվում են հետեւեալ տեղեկութիւնները:
«Անցեալ սեպտեմբեր ամսի 28-ին Գէորգեան Հոգևոր Հիմարանի վարչութիւնը հանդիսով տօնեց, ինչպէս իւրաքանչիւր տարի, այդ հինարկաթեան տարեգործը, որը տասն և եօթներորդ էր այս անգամ Հանդուր կայացաւ ժամի 12-ին սուրբ պատարագից յետոյ Հիմարանի հանդիսարան դահլիճում, ներկայութեամբ Ամենայնապետ Տեղակալ Սրբազանի, Ելմիաժնի համարեա ամբողջ միաբանութեան, տեղական պաշտօնական հիմնարկութիւնների մի քանի ներկայացուցիչների, եկեղեցի ուխտաւորների, ուսուցչական ամբողջ խմբի և Հիմարանի բոլոր սաների Հանդէսը բացեց. Հիմարանի տնտէս գերապատիւ Սարգիս Կաթողիկոսը իւր ճառով Հիմարանի անցյալի և նորա հիմնադրութեան վերաբերեալ: Այս մի յառաջանումով քննութեան և նրա կուսման մասին ներկայացրեց ներկայ հանդիսականներին Հիմարանի տանտնտէրները ուսումնական տարվայ տեղեկագիրը Հիմարանի տնտէս օգնական պ. Գովհաննէս Սաղաթիւեան, որից յետոյ ճառ կարդաց Հիմարանի ուսուցիչ պ. Լևոն Մանուկեան՝ յայտնելով այն միտքը, թէ ուսումնարանը պիտի լինի տարածող բարոյական սիրոյ: Ընդմիջումներին երգում էր Հիմարանի երգերի խումբը»:
«Անցեալ տարեշրջանում յոշմարի վերջերից Հիմարանի սովորական և ներքին կեանքը ընդհատվեց, յերան ելան մեծ անբաւականութիւններ և ապա շփոթութիւններ աշակերտների մէջ, որոնց հետեւեալ եղաւ արմատական փոփոխութիւններ Հիմարանի վարչական կազմակերպութեան, աշակերտների թւի և ուսուցիչների խմբի մէջ: Երբ լսարանների ուսանողները, այն է 28 հոգի և 7 հոգի մնացած դասարաններից հեռացան Հիմարանից, թողնելով լսարաններում միայն 4 սարկաւազ և 2 ուսանող և այդպիսով Հիմարանը մնաց առանց լսարանների: Արժանապատիւ Նահապետ արեղան հրաժարվեց տեսչական պաշտօնից, իսկ գերապատիւ Սարգիս Սրբազանը ժամանակաւոր կառավարիչ նշանակվեցաւ Հիմարանը խաղաղեցնելու նպատակով և ապա փետրվարի 20-ից կաթողիկոսի կոնդակով, որը կարդացվեցաւ մարտի մէկի Ուսուցչական Ժողովի նիստում, նշանակվեց Հիմարանի տեսուչ: Երկու ասուցիչներ՝ պարոնայք Լ. Խեցեան և Խոջայեան գրկվեցան իրենց պաշտօններէն, իսկ նրանց դասերը մնացած ուսուցիչները բաժանեցին իւրեանց մէջ, աշակցութեամբ պ. Պետրոսի Սիմօնեանց, որը այդ ժամանակվանից մուտք է գործում Հիմարանը՝ իբրեւ պատմութեան ուսուցիչ: Իսկ բարձր. Մակար վարդապետը կարգեցաւ կրօնի ուսուցիչ:
«Շփոթութիւնների օրից ընդհատված ուսումը սկսվեց մարտի 5-ից և շարունակվեց մինչև Զատիկի տօնը, որոնցից յետոյ անմիջապէս սկսվեցան քննութիւնները:
«Քննութիւններից յետոյ Սրբազան տեսուչը արմատական փոփոխութիւններ կատարեց Հիմարանի ուսուցչական խմբի մէջ ազատ կացուցանելով իւրանց պաշտօնները.—Արժ. Նահապետ արեղային, պ. Ե. Նիկողայոս Գարամանցին, Գովհաննէս Գովհաննիսեանին, Վարդգէս Ստրէնեանին, Գեորգ Տէր-Բարդուղիմէոսեանին և երկու սարկաւազ վերակացուներին՝ շնորհանակ Տիգրան:

նին և Գարեգին: Չը կարողանալով տանել մի ծանր հիւստիս, այն է՝ տեսնել լսարանների աշակերտները և նրա սաների թերութեամ մնալը, Սրբազան Տեղակալի հաւանութեամբ Գեր. տեսուչը հրաւիրեց հեռացած ուսանողներին Հրաւիրեց մեծ արձագանք գտաւ: Առաջին և երկրորդ լսարանների սաները 15 թուով վերադարձան Հիմարան, իսկ երկրորդ լսարանից 2 հոգի. մնացած երրորդ լսարանիցները իրաւունք ստացան վերջնական քննութիւն տալու: Իսկ առաջին և երկրորդ լսարանիցները, որովհետև վերջին կիսամակում հեռացան, քիսադրվեցան հետեւեալ լսարանները, պարտաւորվելով երկու դասընթացների քննութիւն տալու այս տարին»:
«Ազատ կացուցած ուսուցիչների տեղ հրաւիրվեցան նորերը. պ. Կ. Ստեփաննոս Կանայեան Հայոց պատմութեան, Հայաստանի աշխարհագրութեան, Ընդհանուր պատմութեան համար. Գովհաննէս Բաղդասարեան, երկրաչափութեան, Հանրահաշուի և Տիգրեադիտութեան, Լևոն Մանուկեան՝ Ընդհանուր գրականութեան և Ռուսաց լեզուի. Գ. Սաղաթիւեան (օգնական Տեսուչ) և դասատու Ռուսաց մատենագրութեան ու Ընդհանուր աշխարհագրութեան. Արդեան՝ աւագ վերակացու և դասատու Ռուսաց պատմութեան և Ռուսաստանի աշխարհագրութեան. Պայեան՝ Հայոց լեզուի, արժ. Սահակ արեղայ Սմատունի՝ ձայնագրութեան դասատու, պ. Բժիշկ Զարգարեան՝ Բնախօսութեան դասատու. արժ. Տ. Մակար վարդապետը՝ Կրօնագիտութեան. նշանակվեցաւ տնտես Հիմարանում պ. Թադէոս Տէր-Մանուկեան: Վերակացուներ հրաւիրվեցան՝ պ. Կ. Արշակ վարդապետներ, Աղաբէք Աշակունի և Միհայիս Պանկուլաեան:

«Այս տարի արտասովոր և մինչև այժմ չը տեսնված թւով խնդրամտայններ եղան, որոնց թիւը 100-ի շուրջ. զոցանից մեծամասնութիւնը ենթարկվեցաւ քննութեան: Ընդհանուր Տեղակալ սրբազանի վերոյիշեալ քննողներից մեծամասնութիւնը ընդունուցան և այսօր ուղարկութեամբ սորի կարողացանք յայտնել, որ Հիմարանի սաների թիւը այս տարի հասաւ մօտ 143-ի, որ երկնակայիտակ Գեորգ Ի. Կաթողիկոսի մահից յետոյ Հիմարանում առաջին դիպուածն է»:
ՀԱՅԸ ԻՐԻՒՆ ԱԶԳԵՂՈՐԾ ՏԱՐԻ ԵՐԵՎԱՆԵՆ ՆԱՀԱՂԻՄ

«Մշակի» №120, 121 և 122-ում տպվեց մեր մի թարգմանական յօդուածը երևանում հիմնվել գինեգործական դարձել մասին, որ տեղ յիշված էին մի քանի հետաքրքիր վիճակագրական տեղեկութիւններ: Ափսոս որ այդ գրութեան յայտնած տեղեկութիւնները չափ համառօտ և թերեւ էին Օրինակ. եթէ մէկը հետաքրքրվի իմանալ երևանի նահանգի հինգ դաւառներից միւս աւելի արդիւնաւէտ է խաղողի վերաբերութեամբ, նա չէ կարող այդ նպատակին հասնել վերոյիշեալ գրութեան առած թւերի միջոցով: Կան և շատ պակասութիւններ, բայց մեր նպատակը նրա ներկայացրած պակասութիւնները չեն: Մենք կամենում ենք ուսումնասիրել այդ գրութեան տողած վիճակագրական թւերը, նպատակ դնելով միջ համար արդեօք (հայ) տարրը ինչ տեղ է բռնում երևանեան նահանգում իբրեւ պղնձագործ:

Երևանեան դաւառում կան 13,443 տուն այգեգործ բնակիչներ, որոնցից 7,000 տ հայեր են, իսկ 6,443 տ. թուրքեր: Բոլոր այգիների թիւն է 4,209, որոնցից 3,400-ը հայերին են պատկանում, իսկ 808-ը թուրքերին: Բոլոր այգիները բռնում են 3,588 դեկատին տարածութիւն, որից 3000 դ. հայերի ձեռքումն է, իսկ 588 դ. թուրքերի: Ուրեմն հայերը կազմում են բնակիչների ընդհանուր թւի 540/0-ը. նրանց ձեռքումն է այգի-

(Երևանի նահանգում) մեզ գրում են, որ վերջին ժողովրդական ցուցակագրութիւնից երևաց, որ այդ գիւղի ունի 179 տուն զուտ հայ բնակիչ: Այդ գիւղում անցեալ 1890 թւին բացվեց միջառնական երկաթուղի, որի աշակերտների թիւը հասնում է 57 հոգու: Սրանցից 56 հոգի տղաներ էին, իսկ մէկը՝ աղջիկ էր: Արդէն 35 հոգի փոխվել են երկրորդ բաժանմունքը և փոխվողների թիւըն է և օրիորդը: Իսկ այս տարի ուսումնարանի աշակերտների թիւը հասել է 74 հոգու, որոնցից 72 տղաներ են և 2 օրիորդներ: Ցանկալի է, որ նուիրատուները օգնէին այդ դպրոցի գրեթե լրացրինքով, ամսագրերով և դասական պիտանքներով: Նույնքան ուղարկել կարելի է այս հասցեով. Игдырь (Эрив. губ.) въ Дашъ-Бурунское Армянское училище.

Թիֆլիսի պատմ. հեռագրական գրասենեակը յայտնում է, որ պատասխան չի ունեւում մէջ կայ մի պահարան, արկղիներով, որտեղից նամակներ ստացողները, կամ նրանց հաւատարմատարները կարող են անմիջապէս, պատճուր գալուց յետոյ, առաւօտեան 8 ժամից մինչև 9 ժամ երկօրեան, ստանալ հասարակ նամակներ, առանց պատասխան պաշտօնականների միջնորդութեան: Արկղիկի համար տարեկան վճարը 5 ռուբլի է: Այն անձինք, որոնք ցանկանում են այդ տեսակ մի արկղիկի իրաւունքը ձեռք բերել, ազատվում են տարեկան տոմսակ (բիւլետ) վերցնելուց՝ հասարակ նամակներ ստանալու համար:

Գաւառական այլ և այլ քաղաքներում (բացի Թիֆլիսի թիւից), ընտրվում են արդէն եկեղեցական պատգամաւորներ, որոնք իրանց կողմից պիտի ընտրեն երկու երկու պատգամաւորներ՝ թեմական քաղաքն ուղարկելու համար: Այդպէս, թեմի գաւառական քաղաքներից եկած երկու երկու պատգամաւորներ, թեմական քաղաքի և եկեղեցական պատգամաւորների հետ միասին պիտի ընտրեն մի թեմական պատգամաւոր, որը կերթայ Էջմիածին, մայիս ամսին միտ թեմական պատգամաւորների հետ միասին կաթողիկոսական ընտրութեանը մասնակցելու:

Հայոց Հրատարակչական ընկերութիւնը այս օրերս յոյս ընծայեց երեք փոքրիկ գրքուկներ. 1) Դնիկ, 2) Եւրոպիայի «Մտադրութիւն» (Պատմ. կի գիւղեր) և «Ազատամիտ» և 3) Օրէնքների կոյսը (ըստ Շիլլերի): Առաջին երկու գրքուկները վառ չեն թարգմանված:

Ձանգեղուր գաւառի Արցախիկ աւանից մեզ գրում են, որ Մեղրի բաժնի պրիստաւը ահա երեք տարի է, որ չէ այցելել իր բաժնի շատ գիւղերը, և այդ պատճառով բազմաթիւ գործեր մնացել են անարժ գործիւնան մէջ, շատ տանուտերներ առանց վերընտրութեան, և շատ վճիռներ չը կատարված:

Դեկտեմբերի 22-ին, հայոց դերասանական խումբը, կրկին դատարկ թատրոնի առաջ, ներկայացրեց մեր հասարակութեան վաղուց յայտնի «Կոստանտնուպոլս» պիւեսան: Պիւեսայի երկու դերասարները՝ Լեւոնիկը և Կիւրսիկը, զորք կատարեց այ. Պետրոսեան, առաջին դերում նա լաւ էր, իսկ երկրորդ դերում՝ Թոյլ: Պ. Արաքսան:

Ինչ պատասխանի խեղճ վարժապետը: Իսկ չէ կարող նա մի պահգին, ճառարասութիւն անել, թէ որովհետեւ Պաղատան Աղայան «Երազէն» է գրում, որովհետեւ «Աղբիւր» և «Մտք» ամսագիրները նրան են հետևում, որովհետեւ հայոց լեզուի ընդունված ուղղագրութիւնն էլ այդպէս չէ, և որովհետեւ այդ ուղղագրութեան խնդիրը դեռ վիճելի է, ուստի առաջ է եկել այդ տարբերութիւնը, և այլն և այլն:

Որ չորսն ընկնի վարժապետը: Թիֆլիսի Հրատարակչական ընկերութիւնը գրեթե է հրատարակում, և մի և նոյն հիմնարկութեան, մի և նոյն խմբագրական Մասնագործով: ձեռքից դուրս եկած գրքերը զանազան ուղղագրութեամբ, զանազան ձևով են լոյս տեսնում: Ինչ կասկած, որ վերին աստիճանի տղեղ բան է այդ բայց ինչ անի Հրատարակչական ընկերութիւնը՝ միակերպութիւն մտցնելու համար: Ամեն մի հեղինակ, նոյն իսկ ամեն մի թարգմանիչ իր ձեռք, իր կապիւրիս ունի, և ինչպէս լսել եմ, ոչ մի կերպ դրանց յամառութիւնը յաղթել չէ լինում: մէկը պահանջում է, որ յիշեն պահպիլ:

մեան Դերասանուհի դերը կատարեց խելացի կերպով: Այդ դերասանը, կրկնում ենք, քանի զնում աւելի և աւելի ուշադրութիւն է գրաւում: Պ. Թուրեան՝ Ծօպարի փոքրիկ, բայց տիպիկական դերում, զեղեցիկ էր: Պէտք է նկատել, որ ներկայացումը ընդհանուր առմամբ թույլ անցաւ: Հասարակութեան մեծ մասը, ինչպէս միշտ, իրան էլ չէ կարողանում պահել, և կրկին թատրոնում ծիծաղ է տիրում այնտեղ, որտեղ լուսնիւն և լաց է պէտք: Յաջորդ ներկայացումը կը լինի առաջիկայ հինգշաբթի օր, կը խաղան «Սալա հաշի» պիւեսը, փոխադրութիւնն այ. Ա. Երիցեանի: Անկախած հասարակութիւնը կը հետաքրքրվի և կերթայ տեսնելու, թէ մեր ծերունի հնազետը, որ այնքան սիրահար է հնազդեցութեան, որքան աշխուրթիւն է ունեցել «Գրամատիկան» ասպարէզում:

ԳԱՆՁԱԿԻ հայոց դպրոցների վարժապետական խմբի մէջ տարածայնութիւններ են ծագել:

ԱՐՏԱՔԻՆ ՏԵՍՈՒԹԻՒՆ

ՖԻՐԱՆՍԻԱԿԱՆ «TEMPS» ԼՐԱԳՐԻ ԱՆԵԼՈՒՄԸ

Պարիզի «Temps» լրագիրը այս օրերս հրատարակել է մի ամբողջ թիւթից բաղկացած աւելում «En Asie anterieure» (Առաջաւոր Ասիայում) վերնագրով: Աւելումը ճակատին տպված է փոքր-Ասիայի, Անդրկովկասի և Պարսկաստանի քարտէզը: Ցօղումները բաղկացած են Հայաստանում և Պարսկաստանում արած ճանապարհորդութիւնների մասին հետաքրքիր նկատողութիւններից և ի միջի այլոց նկարագրված է և հայերի վիճակը Թիւրքիայում: Վերջինիս ֆրանսիական լրագրից մենք չենք սպասում այդքան համակրութիւն դէպի հայերը: Նոյն աւելումը մէջ լրագիրը, ի միջի այլոց ծանօթացնում է իր ընթերցողներին թիւրքահայոց սահմանադրութեան հետ:

ԱՐՏԱՔԻՆ ԼՈՒՐԵՐ

— Լոնդոնից դեկտեմբերի 13-ին (25-ին) հեռագրում են, «Այստեղ մի չը տեսնված մառախուղ է կանգնած: Երկաթուղիական գնացքների և ձիաքանների երթևեկութիւնը դադարեցրած է: Բազմաթիւ զփառութիւններ են տեղի ունեցած»:

— «Figaro» լրագիրն Կ. Պոլսից հեռագրում են դեկտեմբերի 5-ին հետեւեալը: չէ որ է տարածվել, որ թիւրքաց կառավարութիւնը վճռել է բոլոր մեծ պետութիւններին մի յայտադրել ուղարկել, որով առաջարկում է Սօֆիայում մի միջազգային մշտական յանձնաժողով կազմակերպել՝ թէ Բուդապէսում և թէ Արեւելեան Բուլղարիայում ապրող օտարահայտաւորներին և նրանց շահերը պաշտպանելու համար: Այդ յանձնաժողովը կազմված կը լինի Բերլինի դաշնագրի ստորագրող մեծ պետութիւնների ներկայացուցիչներից, թիւրքաց պատգամաւորի նախագահութեամբ:

— Սթընից հեռագրում են, որ Բուենասայրեսում միտինգներ են կազմվում, բաղկանալով պետութիւնների դաշնակցութիւն կազմակերպելու նպատակով:

միւսն առաջարկում է իր ս է, դ է, ն է անիտիոն թիւթից, երրորդը մի այլ բան է պահանջում, և դուրս է գալիս մի բարիօնեան խառնակութիւն: Գեոք այդ քիչ է: Պատմում են, որ Հրատարակչական ընկերութիւնը առաջարկել է այ. Ղազարոս Աղայանին, թարգմանել «Գօգօլ» «Тарасъ Бульба» նշանաւոր գրեւորը, համոզված լինելով, որ նա լաւ կը թարգմանի: Պ. Աղայանն պատասխանում է, որ միայն այն ժամանակ կը թարգմանի, եթէ խօսք կը տան իր ուղղագրութեամբ տպագրել: Ընկերութիւնը չէ համաձայնվում, և այ. Աղայանն էլ չէ թարգմանում: Եւ այդպիսով մի յիշելի պատճառով մեր գրականութիւնը զրկվում է «Տարաս Բուլբայի» պէս լաւ գրքից: Աղայանի լաւ թարգմանութիւնը: Աւելացրէք դրա վրա և այն, որ եթէ գրքը արդարեւ լաւ թարգմանի ուղղագրութեամբ, այն ժամանակ շատ դպրոցներ նրան չը պէտք է ընդունել իրանց գրադարաններում: այն ժամանակ լաւ գրադարանը կը կազմվէ թէ ինչ «դպրոցաբայ» է դուրս այդ ուղղագրութեան հարցը...

— «Berliner Tageblatt» լրագիրն Պարիզից հեռագրում են դեկտեմբերի 11-ից (23-ից), որ Ժիւլ-Սիմոն այնպէս ծանր հիւանդացել է, որ նրան չը կարողանան յոյս հուսնել, թէ ծերունի գիտնականը կառողջանայ:

— Եվրոպական պետական խորհուրդը ներումն չնորհեց այն բոլոր քաղաքացիներին, որոնք անցեալ տարի մասնակցեցին Տէսլին կանտոնի խորհրդանների մէջ:

— Կ. Պոլսից հեռագրում են, որ Բ. Դուռը կամենում է ստիպողական միջոցներ գործ դնել, որպէս զի Բուլղարիան ապագայում յարգէ դաշնակցութիւնը:

— Այս օրերս ինֆլուէնցայից վախճանվեց Կ. Պոլսի անգլիական դեսպան արք. Ուիլիամ Ուայթ:

— «Times» լրագիրն հեռագրում են որ ուսաց և ֆրանսիական դեսպանները Չինաստանում իրար մէջ համաձայնութիւն կայացրին՝ չինական կառավարութեան վրա դրական կերպով ներգործելու, Չինաստանում եղած խռովութիւնները ճշմշիւտ նպատակով:

— Ռուսաց մայրաքաղաքների լրագիրները հեռագրում են որ Կ. Պոլսի հայ-կաթողիկէները պատրիարք Ազարեան յայտնել է որ առաջիկայ յունվարի 7-ից մտցնվելու է Թիւրքիայի հայ-կաթողիկէների մէջ նոր տոմարը, որը, ինչպէս յայտնի է, հին տոմարից 12 օրով առաջ է ընթանում: Այսպիսով Ազարեան հրաւիրել է որ այս տարի յունվարի 7-ից յետոյ՝ միւս օրը լինի ոչ թէ յունվարի 8-ը, այլ յունվարի 19-ը:

ՄՇԱԿԻ ՀԵՌԱԳԻՐՆԵՐ

ՀԻՍՏՈՒՄՆԵՐ ԳՈՐԾԱԿԱԼՈՒԹԻՒՆՑ

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 20 դեկտեմբերի: Պետերբուրգի քաղաքագլուխը այսօր յայտնեց դուռային, որ վարչութիւնը առել է 100 հազար ռուբլի՝ ծածկելու վառ արկը առնելուց առաջացած վնասը: Վաղը կը կազմակերպվի և կը սկսի գործի ընդունելու դուռայի յանձնաժողովը: Կաթիլները Պոլսից ձեռքաւորված է:

ՍԱՐԱՏՎ, 20 դեկտեմբերի: Չինաստանի ժողովը այն միտքը յայտնել է, որ պէտք է ստիպողական կերպով գնել աւելորդ հացահատիկներ՝ մասնաւոր անձինքներից:

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 20 դեկտեմբերի: Սամարայի նահանգապետ Սվերժեւը նշանակված է սենատոր:

ԴՈՒՅԼԻՆ, 20 դեկտեմբերի: Իրանական «Գուլիստան» թերթը վարչութեան չինութեան մէջ այսօր տեղի ունեցաւ վառ օղի պայթում, որը, ինչպէս երևում է, դրված է եղել չինութեան ներքնայարկում: Ներքնայարկի վրա գտնվող բերան քանդված է. մարդկանց հետ ոչ մի դժբաղդութիւն չէ պատահել, ըստ որում ծառայողները՝ պայթմանից առաջ դուրս էին գնացել նահանգապետի: Երթուղիներ են, որ չարագործները մտադրութիւն են ունեցել օղը թոցնելու բիւրոյի վրա գտնվող խորհրդարանը, որտեղ այս երեկոյ պէտք է նիստ լինէր:

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 20 դեկտեմբերի: Առանձին մասնագործող ստացաւ ընդամենը 485 հազար ռուբլի: մասնագործողի կորագրութեան ներքոյ գտնվում է էլի 300.000 ռուբլի:

Թէ որքան խառնաշփոթութիւնների առիթ է տալիս այդ տեսակ բաբիժեան ուղղագրութիւնը, երևում է հեպեալ մի քանի օրինակներից: Աշակերտին թեղագրում են, որ նա գրի ծ ո ռ: Նա գրում է գրատախտակի վրա ծ ո ռ:

Գա ծ ո ռ չէ, այլ ծ ո ռ է, ասում են դրան: — Ոչ, վարժապետ, ծ ո ռ է, պատասխանում է աշակերտը: Կերպը փոքր վ է գրած:

Չէ որ յիշենալ անհնար էր վ չին ընդունում... Մի ուրիշը պատմում: Յիշական կուսակցութեան մի ջրմը անգամ, մի օր ինձ ցոյց տուց իր թերթի բովանդակութիւնը, ձեռքով գրած: Կարդում եմ: Վերին գրած է բ ու ռ, անհաւանութիւն:

— Այդ ինչ էք գրել. սա բ ո ռ անհաւանութիւն չէ, այլ բ ո ռ անհաւանութիւն:

— Մենք վ չենք ընդունում, պատասխանեց ինքնաբաւական կերպով յիշատակը:

Մի կուտ ծիծաղեցի: Այդ վ չընդունողներիցն է և «Մուրճի» խմբագիրը, որն իր յիշում սկսել է արդէն ընթերցողների հոգին հանել: Ռուսաց Соловьев անունը

ԲԵՐԼԻՆ, 20 դեկտեմբերի: Նոր տարվայ առիթով Սպիտակ դաշինքում տեղի ունեցաւ պալատական ընդունելութիւն. ուսաց և իտալական դեսպանները, հիւանդութեան պատճառով բացակայ էին: Առանձին ընդունելութիւնների ժամանակ կայսրի արտասանած ճառերի մասին ոչինչ յայտնի չէ:

ՊԱՌԻՋ, 20 դեկտեմբերի: Նոր տարվայ առիթով նախագահ Կարնո ընդունեց զիւլյամատական անձանց: Կարնո ասեց. «1892 թիւը կը լինի խաղաղասիրական և արդիւնաւէտ տարի: Ֆրանսիան նուիրված է խաղաղութեան և միջազգային համերաշխութեան քաղաքականութեան»:

ՇԱՆՏԱՅ, 20 դեկտեմբերի: Հիւսիս-արեւելեան գաւառներում աւաղակային խմբերը կոտորում են մօնղոլ ազգաբնակիչներ և աւերում են տաճարները: Անկարգութիւնները հողային ազդեցիկային հետեւն են համարում, ըստ որում աւաղակների մէջ գտնվում են բաւականաչափ զինացի բանաւորներ Շանտուէլից, և նրանց զոհերը մօնղոլ կալուածատէրներն են: Գիւտուգ-Չինգ զօրք ուղարկեց անկարգութիւնները ճնշելու համար:

ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, 22 դեկտեմբերի: Առանձին մասնագործող վճռեց. 1) իրական անախադործութեան ասպարեղում գործող, տիկին Դավիդովային (զենեղալ Դավիդովի կինը) ուղարկել վարօնեմի, Նիժնի-Նովոգորոդի և կապանի նահանգներ՝ այնտեղ կենդանութիւն տալու աշխատանքներին. և 2) մասնագործող անկ Տամբովի և Սարատովի նահանգապետներին, որ նրանք մեծացնեն աշխատանքի տները գործունէութիւնը: Մասնագործողի կողմից Սամարայի նահանգում եղող լիազօր Իւդեֆովիչի կարգադրութեան տակ զրկված է 100 հազար. վարօնեմի նահանգը ուղարկված է 1862 չափ հացահատիկ և 2440 պուդ. ցորեն. Պետերբուրգի նահանգը, — հինգ վագօն ցորեն և համար: Դրամական նուիրատուութիւն ստացվել է էլի 23.203 ռուբլի, ի միջի որոց 10.000 ռուբլի Պետերբուրգի պալատական ընկերութիւնից:

ՍԻԲԻՐԻԱ, 22 դեկտեմբերի: Իշխան Խուստով և կոմս Սումարոկով-Էլտմոն աղետակաւում թեմական նահանգական պարագլխի կարգադրութեան ներկայացրին 50.000 ռուբլի, Սիբիրսկի նահանգի աղքատ աղետակաւների պէտքերը հոգաւու համար:

ԲԻՆԻՄԻՆ, 22 դեկտեմբերի: Մեծ Իշխան Պավել Ալեքսանդրովիչ ուղևորվեց Կորսիֆ և Պրէյ:

Ս. ՊԵՏԵՐԲՈՐԳ, ԲՈՐՍԱ, ԴԵԿՏԵՄԲԵՐԻ 20-ԻՆ

Լոնդոնի վրա 10 ֆունտ արծէ	102	>	40
Բերլինի վրա 100 մարկ	50	>	20
Պարիզի վրա 100 ֆրանկ	40	>	50
Ռուսի	արծէ	>	8
Մարսային կուպոններ	164	>	
Արծաթ	1	>	19
Բորսային դիւսիօններ	61 1/2	>	80%
Պետ. բանկի 5% տոմս 1 շրջանի	102	>	62
— 2-րդ	102	>	87
— 3-րդ	—	>	—
— 4-րդ	—	>	—
— 5-րդ	—	>	—
— 6-րդ	102	>	25
60% ռուսիայ ռէնտա	167	>	
40% ռուսիայ փոխառութիւն	—	>	—
Արեւելեան 5% փոխառ. 1-ին շրջ.	—	>	—
— 2-րդ	102	>	87
— 3-րդ	102	>	25
Նիւրնբեր 5% առաջին փոխառութ.	239	>	50

Նա գրում է Ս ծ ռ յ ռ յ ռ:

Դէ, արի ու մի ծիծաղիր:

Եւ այդպէս անոնքը համոզված են թէ նպատակում են հայոց լեզուի ուղղագրութեան հետաւորութեան և լեզուի աւելի կանօնաւոր մշակման...

Այսքան էլ ինքնախաբէութիւն:

Եւ երբեք չեմ կարող չը զայն իմ վրդովմունքը, որ այ. Աղայանի պէս ժողովրդական գրողը, փոխանակ իր ժամերը գործ դնելու «Անահիթի» և «Արեւնապոլիս» պէս զեղեցիկ գրքեր գրելու վրա, իր ուղղը անշուտ է յիշել և ուրիշ վրա, բրբրելով փառած հին հեռագրները և հոտած քերականութիւնները:

Մարդու ջիգրն է գալիս, երբ ստիպված է կարդալ կամ գրել այսպիսի բաների մասին: Եւ այսօրվայ իմ գրածից, խոստովանվում եմ, ոչ մի յիշում մ ո ռ այնքան դժգոհ չէ կարող լինել, որքան ես ինքս:

Ի. Աղ—էր

